

10 Důkazové postupy pro algoritmy

Nyní si ukážeme, jak formální deklarativní jazyk z Lekce 9 využít k formálně přesným induktivním důkazům vybraných algoritmů. Dá se říci, že tato lekce je „vrcholem“ v naší snaze o matematické dokazování algoritmů v informatice.

$f(3)$	$\mapsto$	if 3 then 3 * f(3 - 1) else 1 fi	$\mapsto$	3 * f(3 - 1)	$\mapsto$
$3 * f(2)$	$\mapsto$	3 * (if 2 then 2 * f(2 - 1) else 1 fi)	$\mapsto$	3 * (2 * f(2 - 1))	$\mapsto$
$3 * (2 * f(1))$	$\mapsto$	3 * (2 * (if 1 then 1 * f(1 - 1) else 1 fi))	$\mapsto$	3 * (2 * (1 * f(1 - 1)))	$\mapsto$
$3 * (2 * (1 * f(0)))$	$\mapsto$	3 * (2 * (1 * (if 0 then 0 * f(0 - 1) else 1 fi)))	$\mapsto$	3 * (2 * (1 * 1))	$\mapsto$
$3 * (2 * 1)$	$\mapsto$	3 * 2	$\mapsto$	6	

□

Stručný přehled lekce

- * Důkaz indukcí s „fixací parametrů“.
- * Důkaz indukcí vzhledem k součtu parametrů.
- * Důkaz indukcí se „zesílením tvrzení“.

10.1 Technika „fixace parametru“

Příklad 10.1. Uvažme deklaraci Δ obsahující pouze rovnici

$$g(x, y) = \text{if } x \text{ then } y + g(x - 1, y) \text{ else } 0 \text{ fi.}$$

Věta. Pro každé $m, n \in \mathbb{N}$ platí $g(\mathbf{m}, \mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{z}$, kde $\mathbf{z} \equiv m \cdot n$. $\square$

Důkaz: Budiž $n \in \mathbb{N}$ libovolné ale pro další úvahy **pevné**. Dokážeme, že pro každé $m \in \mathbb{N}$ platí $g(\mathbf{m}, \mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{z}$, kde $\mathbf{z} \equiv m \cdot n$, indukcí vzhledem k m . $\square$

- **Báze** $m = 0$. Platí $g(\mathbf{0}, \mathbf{n}) \mapsto \text{if } \mathbf{0} \text{ then } \mathbf{n} + g(\mathbf{0} - 1, \mathbf{n}) \text{ else } \mathbf{0} \text{ fi} \mapsto \mathbf{0}$. $\square$
- **Indukční krok.** Necht' $m + 1 \equiv \mathbf{k}$. Pak

$$g(\mathbf{k}, \mathbf{n}) \mapsto \text{if } \mathbf{k} \text{ then } \mathbf{n} + g(\mathbf{k} - 1, \mathbf{n}) \text{ else } \mathbf{0} \text{ fi} \mapsto \mathbf{n} + g(\mathbf{k} - 1, \mathbf{n}) \mapsto \mathbf{n} + g(\mathbf{w}, \mathbf{n}),$$

kde je $\mathbf{w} \equiv m$. Podle I.P. platí $g(\mathbf{w}, \mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{u}$ pro $\mathbf{u} \equiv m \cdot n$. Dále $\mathbf{n} + g(\mathbf{w}, \mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{n} + \mathbf{u} \mapsto \mathbf{v}$, kde $\mathbf{v} \equiv n + (m \cdot n) = (m + 1) \cdot n = \mathbf{k} \cdot n$, a tím jsme dohromady hotovi s důkazem $g(\mathbf{k}, \mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{v}$. $\square$

10.2 Technika „indukce k součtu parametrů“

Příklad 10.2. Uvažme deklaraci Δ obsahující pouze rovnici

$$g(x, y) = \text{if } x \text{ then (if } y \text{ then } g(x - 1, y) + g(x, y - 1) \text{ else } 0 \text{ fi) else } 0 \text{ fi}.$$

Věta. Pro každé $m, n \in \mathbb{N}$ platí $g(\mathbf{m}, \mathbf{n}) \mapsto^* 0$. $\square$

Tvrzení této věty **přímo nelze** dokázat indukcí vzhledem k m , ani indukcí vzhledem k n , neboť u žádného z m, n nemáme zaručeno, že se vždy zmenší. $\square$ Důkaz lze ovšem postavit na faktu, že se vždy zmenší **alespoň jeden** z m, n , neboli se vždy zmenší **součet** m a n . To znamená, že výše uvedené tvrzení nejprve přeformulujeme do následující (matematicky ekvivalentní) podoby:

Věta. Pro každé $i \in \mathbb{N}$ platí, že jestliže $i = m + n$ pro kterákoliv $m, n \in \mathbb{N}$, pak $g(\mathbf{m}, \mathbf{n}) \mapsto^* 0$. $\square$

Důkaz indukcí vzhledem k i : **Báze** $i = 0$ znamená, že $0 = m + n$ pro $m, n \in \mathbb{N}$, neboli $m = n = 0$. Dokazujeme tedy, že $g(\mathbf{0}, \mathbf{0}) \mapsto^* 0$. Platí

$$g(\mathbf{0}, \mathbf{0}) \mapsto \text{if } 0 \text{ then (if } 0 \text{ then } g(\mathbf{0} - \mathbf{1}, \mathbf{0}) + g(\mathbf{0}, \mathbf{0} - \mathbf{1}) \text{ else } 0 \text{ fi) else } 0 \text{ fi} \mapsto 0.$$

Indukční krok. Necht' $i+1 = m+n$, kde $m, n \in \mathbb{N}$. Nyní rozlišíme tři možnosti (z nichž první dvě jsou svým způsobem jen rozšířeními předchozí báze indukce):

- Pro $m = 0$ platí

$$g(\mathbf{0}, \mathbf{n}) \mapsto \text{if } \mathbf{0} \text{ then (if } \mathbf{n} \text{ then } g(\mathbf{0} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{0}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{0} \text{ fi) else } \mathbf{0} \text{ fi} \mapsto \mathbf{0}. \square$$

- Pro $m > 0, n = 0$ platí

$$\begin{aligned} g(\mathbf{m}, \mathbf{0}) &\mapsto \text{if } \mathbf{m} \text{ then (if } \mathbf{0} \text{ then } g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{0}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{0} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{0} \text{ fi) else } \mathbf{0} \text{ fi} \mapsto \\ &\mapsto \text{if } \mathbf{0} \text{ then } g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{0}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{0} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{0} \text{ fi} \mapsto \mathbf{0}. \square \end{aligned}$$

- Pro $m > 0, n > 0$ platí

$$\begin{aligned} g(\mathbf{m}, \mathbf{n}) &\mapsto \text{if } \mathbf{m} \text{ then (if } \mathbf{n} \text{ then } g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{0} \text{ fi) else } \mathbf{0} \text{ fi} \mapsto \\ &\mapsto \text{if } \mathbf{n} \text{ then } g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{0} \text{ fi} \mapsto g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \square \end{aligned}$$

Podle I.P. platí $g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{0}$ a současně $g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \mapsto^* \mathbf{0}$, proto

$$g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \mapsto^* \mathbf{0} + g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \mapsto^* \mathbf{0} + \mathbf{0} \mapsto \mathbf{0}.$$

Tím jsme s důkazem matematickou indukcí hotovi. □

Zajímavější verze

Příklad 10.3. Uvažme deklaraci Δ obsahující pouze rovnici

$$g(x, y) = \text{if } x \text{ then (if } y \text{ then } g(x - 1, y) + g(x, y - 1) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi) else } \mathbf{1} \text{ fi. } \square$$

Věta. Pro každé $m, n \in \mathbb{N}$ platí $g(\mathbf{m}, \mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{k}$, kde $k = \binom{m+n}{m}$ (kombinační číslo).

Toto tvrzení opět budeme dokazovat indukcí vzhledem k $i = m + n$. $\square$

Vzpoměňte si nejprve na známý *Pascalův trojúhelník* kombinačních čísel, který je definovaný rekurentním vztahem

$$\binom{a+1}{b+1} = \binom{a}{b+1} + \binom{a}{b}.$$

Nepřipomíná to trochu naši deklaraci? Je však třeba správně „nastavit“ význam parametrů a, b . $\square$

Důkaz indukcí vzhledem k i : **Báze** $i = 0$ znamená, že $0 = m + n$ pro $m, n \in \mathbb{N}$, neboli $m = n = 0$. Dokazujeme tedy, že $g(\mathbf{0}, \mathbf{0}) \mapsto^* \mathbf{1}$. Platí

$$g(\mathbf{0}, \mathbf{0}) \mapsto \text{if } \mathbf{0} \text{ then (if } \mathbf{0} \text{ then } g(\mathbf{0} - \mathbf{1}, \mathbf{0}) + g(\mathbf{0}, \mathbf{0} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi) else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto \mathbf{1}.$$

Indukční krok. Necht' $i + 1 = m + n$, kde $m, n \in \mathbb{N}$. Opět rozlišíme stejné tři možnosti:

- Pro $m = 0$ platí

$$g(\mathbf{0}, \mathbf{n}) \mapsto \text{if } \mathbf{0} \text{ then (if } \mathbf{n} \text{ then } g(\mathbf{0} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{0}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi) else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto \mathbf{1}. \square$$

- Pro $m > 0, n = 0$ platí

$$\begin{aligned} g(\mathbf{m}, \mathbf{0}) &\mapsto \text{if } \mathbf{m} \text{ then (if } \mathbf{0} \text{ then } g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{0}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{0} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi) else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto \\ &\mapsto \text{if } \mathbf{0} \text{ then } g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{0}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{0} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto \mathbf{1}. \square \end{aligned}$$

- Pro $m > 0, n > 0$ platí

$$\begin{aligned} g(\mathbf{m}, \mathbf{n}) &\mapsto \text{if } \mathbf{m} \text{ then (if } \mathbf{n} \text{ then } g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi) else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto \\ &\mapsto \text{if } \mathbf{n} \text{ then } g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \square \end{aligned}$$

Podle I.P. platí $g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{k}_1$, kde $\mathbf{k}_1 \equiv \binom{m+n-1}{m-1}$, a současně $g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \mapsto^* \mathbf{k}_2$, kde $\mathbf{k}_2 \equiv \binom{m+n-1}{m}$. $\square$ Přitom z Pascalova trojúhelníka plyne

$$\binom{m+n-1}{m-1} + \binom{m+n-1}{m} = \binom{m+n-1+1}{m} = \binom{m+n}{m},$$

a proto

$$g(\mathbf{m} - \mathbf{1}, \mathbf{n}) + g(\mathbf{m}, \mathbf{n} - \mathbf{1}) \mapsto^* \mathbf{k}_1 + \mathbf{k}_2 \mapsto^* \mathbf{k} \equiv \binom{m+n}{m}. \quad \square$$

10.3 Technika „zesílení dokazovaného tvrzení“

Příklad 10.4. Uvažme deklaraci Δ obsahující tyto rovnice:

$$f(x) = \text{if } x \text{ then } h(x) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi}$$

$$h(x) = \text{if } x \text{ then } f(x - \mathbf{1}) + h(x - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi}$$

Věta. Pro každé $n \in \mathbb{N}$ platí $f(\mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{m}$, kde $m = 2^n$.

Požadované tvrzení bohužel **nelze přímo** dokázat indukcí podle n . $\square$ Řešením je přeformulování dokazovaného tvrzení do **silnější** podoby, kterou již indukcí dokázat lze:

Věta. Pro každé $n \in \mathbb{N}$ platí $f(\mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{m}$ a $h(\mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{m}$, kde $m = 2^n$. $\square$

Důkaz, již poměrně snadno indukcí vzhledem k n :

- **Báze** $n = 0$. Platí

$$f(\mathbf{0}) \mapsto \text{if } \mathbf{0} \text{ then } h(\mathbf{0}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto \mathbf{1},$$

$$h(\mathbf{0}) \mapsto \text{if } \mathbf{0} \text{ then } f(\mathbf{0} - \mathbf{1}) + h(\mathbf{0} - \mathbf{1}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto \mathbf{1}.$$

- Indukční krok: Nechť $n + 1 \equiv \mathbf{k}$, pak platí

$$f(\mathbf{k}) \mapsto \text{if } \mathbf{k} \text{ then } h(\mathbf{k}) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto h(\mathbf{k}) \mapsto$$

$$\mapsto \text{if } \mathbf{k} \text{ then } f(\mathbf{k} - 1) + h(\mathbf{k} - 1) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto f(\mathbf{k} - 1) + h(\mathbf{k} - 1) \mapsto f(\mathbf{w}) + h(\mathbf{k} - 1)$$

kde $\mathbf{w} \equiv k - 1 = n$. Podle I.P. platí $f(\mathbf{w}) \mapsto^* \mathbf{m}$, kde $m = 2^n$. □ Zároveň také (naše „zesílení“) platí i $h(\mathbf{w}) \mapsto^* \mathbf{m}$, a proto

$$f(\mathbf{w}) + h(\mathbf{w}) \mapsto^* \mathbf{m} + h(\mathbf{w}) \mapsto^* \mathbf{m} + \mathbf{m} \mapsto \mathbf{q},$$

kde $q = m + m = 2m = 2 \cdot 2^n = 2^{n+1} = 2^k$. Proto tranzitivně $f(\mathbf{k}) \mapsto \mathbf{q}$ a první část našeho tvrzení platí i pro $n + 1 \equiv \mathbf{k}$. □

Podobně je třeba ještě dokončit druhou část tvrzení.

$$h(\mathbf{k}) \mapsto \text{if } \mathbf{k} \text{ then } f(\mathbf{k} - 1) + h(\mathbf{k} - 1) \text{ else } \mathbf{1} \text{ fi} \mapsto$$

$$f(\mathbf{k} - 1) + h(\mathbf{k} - 1) \mapsto^* f(\mathbf{w}) + h(\mathbf{k} - 1),$$

kde $\mathbf{w} \equiv k - 1 = n$. Podle I.P. platí $f(\mathbf{w}) \mapsto^* \mathbf{m}$, kde $m = 2^n$, a také $h(\mathbf{w}) \mapsto^* \mathbf{m}$, a proto

$$f(\mathbf{w}) + h(\mathbf{w}) \mapsto^* \mathbf{m} + \mathbf{m} \mapsto \mathbf{q},$$

kde $q = m + m = 2 \cdot 2^n = 2^{n+1} = 2^k$. Proto $h(\mathbf{k}) \mapsto \mathbf{q}$ a i druhá část našeho tvrzení platí pro $n + 1 \equiv \mathbf{k}$. □

10.4 Dva „klasické“ algoritmy

Euklidův algoritmus

Věta 10.5. Uvažme deklaraci Δ obsahující pouze rovnici

$g(x, y) = \text{if } x - y \text{ then } g(x - y, y) \text{ else (if } y - x \text{ then } g(x, y - x) \text{ else } x \text{ fi) fi}$

Pak pro každé nenulové $m, n \in \mathbb{N}$ platí $g(m, n) \mapsto^* z$, kde z je největší společný dělitel čísel m, n . $\square$

Důkaz indukcí k $i = m + n$.

(Tj. dokazujeme následující tvrzení: Pro každé $i \geq 2$ platí, že jestliže $i = m + n$, kde $m, n \in \mathbb{N}$, $m, n > 0$, pak z je největší společný dělitel čísel m, n .) $\square$

V bázi pro $i = 2$ je $m, n = 1$ a platí

$g(1, 1) \mapsto \text{if } 1 - 1 \text{ then } g(1 - 1, 1) \text{ else (if } 1 - 1 \text{ then } g(1, 1 - 1) \text{ else } 1 \text{ fi) fi} \mapsto$
 $\mapsto \text{if } 0 \text{ then } g(1 - 1, 1) \text{ else (if } 1 - 1 \text{ then } g(1, 1 - 1) \text{ else } 1 \text{ fi) fi} \mapsto$
 $\mapsto \text{if } 1 - 1 \text{ then } g(1, 1 - 1) \text{ else } 1 \text{ fi} \mapsto \text{if } 0 \text{ then } g(1, 1 - 1) \text{ else } 1 \text{ fi} \mapsto 1.$

Indukční krok. Necht' $i + 1 = m + n$ kde $m, n \in \mathbb{N}$. Probereme tři možnosti:

- $m = n$. Pak

$g(m, n) \mapsto$ if $m - n$ then $g(m - n, n)$ else (if $n - m$ then $g(m, n - m)$ else m fi)
 if 0 then $g(m - n, n)$ else (if $n - m$ then $g(m, n - m)$ else m fi) fi $\mapsto$
 if $n - m$ then $g(m, n - m)$ else m fi $\mapsto$ if 0 then $g(m, n - m)$ else m fi $\mapsto m$.

- $m < n$. Pak

$g(m, n) \mapsto$ if $m - n$ then $g(m - n, n)$ else (if $n - m$ then $g(m, n - m)$ else m fi)
 if 0 then $g(m - n, n)$ else (if $n - m$ then $g(m, n - m)$ else m fi) fi $\mapsto$
 if $n - m$ then $g(m, n - m)$ else m fi $\mapsto$ if z then $g(m, n - m)$ else m fi $\mapsto$
 $g(m, n - m) \mapsto g(m, k)$,

kde $k \equiv n - m$. $\square$ Platí $m + k = m + (n - m) = n \leq i$, takže podle I.P. také platí $g(m, k) \mapsto^* z$, kde z je největší společný dělitel čísel m a $n - m$.
 Ověříme, že z je největší společný dělitel čísel m a n .

- * Jelikož číslo z dělí čísla m a $n - m$, dělí i jejich součet $(n - m) + m = n$. Celkem z je společným dělitelem m a n . $\square$
- * Buď d nějaký společný dělitel čísel m a n . Pak d dělí také rozdíl $n - m$. Tedy d je společný dělitel čísel m a $n - m$. Jelikož z je **největší** společný dělitel čísel m a $n - m$, nutně d dělí z a závěr platí.

- $m > n$. Pak

$$g(\mathbf{m}, \mathbf{n}) \mapsto^* g(\mathbf{m} - \mathbf{n}, \mathbf{n}) \mapsto g(\mathbf{k}, \mathbf{n}),$$

kde $\mathbf{k} \equiv m - n$. Podle I.P. platí $g(\mathbf{k}, \mathbf{n}) \mapsto^* \mathbf{z}$, kde z je největší společný dělitel čísel $m - n$ a n . Podobně jako výše ověříme, že z je také největší společný dělitel čísel m a n . □

□

Poznámka: Jak byste výše uvedený zápis Euklidova algoritmu vylepšili, aby správně „počítal“ největšího společného dělitele i v případech, že $m = 0$ nebo $n = 0$?
Co v takových případech selže při současném zápise?

Inkrementace dekadického zápisu

Příklad 10.6. Mějme přirozené číslo m dekadicky zapsané pomocí číslic $(c_{k-1}c_{k-2} \dots c_1c_0)_{10}$ (kde zleva se implicitně vyplňují nuly). Pak dekadický zápis čísla $m' = m + 1$ získáme takto: $\square$

Algoritmus . Inkrementace.

```
k ← počet číslic m;  
p ← 1;  
for i ← 0, 1, ..., k - 1, k do  
    c'_i ← (c_i + p) mod 10;  
    if c'_i ≠ 0 then p ← 0;  
done
```

Zapišme tento kód formální deklarací našeho jazyka. $\square$

Řešení:

- Jelikož nyní nejsou k dispozici proměnné typu pole, „pomůžeme si“ funkčním zápisem číslic $g(i)$ a $g'(i)$ místo c_i, c'_i . $\square$
- Cyklus for nahradíme rekurzí (běžný postup).
- Nakonec „trikově“ nahradíme proměnnou p , která vyjadřuje *přenos* do i -tého řádu, zavedením nové funkce $p(i)$, což výrazně zjednoduší zápis deklarace. $\square$

Celá **formální deklaráce** Δ bude vypadat například následovně:

$$g'(i) = (g(i) + p(i)) \bmod 10$$

$$p(i) = \text{if } i \text{ then (if } g'(i-1) \text{ then } 0 \text{ else } p(i-1) \text{ fi) else } 1 \text{ fi}$$

$$g(0) = c_0, g(1) = c_1, \dots, g(k-1) = c_{k-1} \quad \square$$

Všimněte si zvláštního posledního řádku, kde jsou rovnice deklarující konstantní hodnoty jednotlivých číslic vstupního čísla m .

(Proč to tak je zapsáno?)

Věta. Pro každé $i \in \mathbb{N}$ platí, že $g'(i)$ udává dekadickou číslici i -tého řádu zprava čísla $m+1$, kde m má dekadický zápis po číslicích $(c_{k-1} \dots c_1 c_0)_{10}$. $\square$

Dokažte si tvrzení sami za domácí úkol (diskutujte na IS).

Je potřeba použít matematickou indukci se zesíleným předpokladem, který se bude vhodně vyjadřovat i o významu hodnoty $p(i)$ („přenos“).

Pochopitelně je třeba pro úplnou správnost řešení ještě rozepsat operaci „modulo“ pomocí povolených aritmetických operací, což si také za úkol vyzkoušejte. $\square$